

DE MILLEGEMVRIEND

4e jaargang, nr.3
juni 1991

MEDEDELINGSBLAD VAN DE
V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN

*Verantw. uitgever: F.Schelfhout,
Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70.
Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94*

Toen het kerkje van Millegem naar Ranst gevoerd werd...

'n Jongen uit de stad... ...op vakantie in Millegem.

We gingen eens praten met E.H. Pieter Frans De Ridder, oudpastoor van Ranst en thans priester op rust te Wommelgem, waar hij zich verdienstelijk maakt als aalmoezenier van de bejaardentehuizen aldaar.

Vanaf het begin is hij geabonneerd geweest op *De Millegemvriend* en wij wisten dat zijn belangstelling voor ons gehucht niet enkel gegroeid was uit de herinnering die hij, als pastoor van Ranst, aan Millegemkerk had bewaard. Er waren immers reeds vanaf zijn jeugd banden met Millegem geweest, want de verre wortels van zijn stamboom waren in de Millegemse velden verankerd.

Ha ja: de **DE RIDDER**'s. Zij woonden al méér dan drie eeuwen op de hoeve in het Groenenbroek. Michiel De Ridder – van wie de grafsteen nog in ons kerkje te vinden is – overleed in 1694 en na hem woonden nog zeven generaties van zijn afstammelingen op dezelfde hoeve. De laatste van hen was de familie Jos De Ridder– Ceuppens. Thans wordt de hoeve bewoond door ons medelid Jan Boonen, doch veeteelt of koren- en rapen zaaien is er natuurlijk voor Jan niet meer bij.

Wie meer over de acht generaties "De Ridder" wil weten, moet nog eens "Lief Millegem" openslaan op blz. 83. Aanvullend hierop kunnen we nog vertellen dat na het overlijden van Franciscus Josephus De Ridder op 26 april 1787(1), zijn zoon, Petrus Josephus, op de hoeve blijft wonen samen met zijn moeder, Elisabeth MOLS, die op 8 augustus 1801 overlijdt. De begrafenis van Franciscus Josephus en zijn echtgenote Elisabeth vond – zoals gebruikelijk – plaats op het kerkhof van Millegem, want in de kerk begraven worden zoals hun voorouders mocht sedert 1784 niet meer.

Petrus Josephus De Ridder, die op 25 juni 1766 te Millegem geboren was, huwt in Lier op 19.11.1807 met Anna Catharina HENS. Deze was op 5 februari 1774 te Lier geboren als dochter van Petrus en Petronella Smits. Het gezin De Ridder–Hens blijft echter zonder kinderen en op de boerderij kon men in die tijd veel handen gebruiken. Dan doet Petrus Josephus maar beroep op de zonen van zijn broer Joannes **Franciscus**.

Joannes **Franciscus De Ridder** was op 30 mei 1768 in het Groenenbroek geboren, hij huwt te Ranst op 27 april 1813 met de 19 jaar jongere Joanna Elisabeth VERBIEST, die op 6 januari 1787 te Millegem was geboren. Het gezin blijft aanvankelijk in Ranst wonen waar drie kinderen worden geboren: Maria Catharina (° 29.6.1813), Anna Maria (° 7.10.1814) en Petrus (° 26.7.1816). In 1817 verhuist de familie naar Broechem waar nog eens zes kinderen worden geboren: Maria Catharina (° 7.8.1818), Adrianus (° 6.3.1821), Franciscus (° 15.6.1823), Anna Maria (° 23.3.1826), Rosa Catharina (° 19.6.1828) en Cornelius (° 4.2.1832).

Het zijn dus Petrus en Adriaan De Ridder die in 1835 vanuit Broechem naar de hoeve van hun oom Petrus Josephus op Millegem komen. Zij zijn dan respectievelijk 19 en 14 jaar oud. Ook de broer van Petrus Josephus, Jan Baptist De Ridder, die ongehuwd is en ook naar Broechem verhuisd was, komt eveneens in 1835 vanuit Broechem naar Millegem. Hij blijft mede op de ouderlijke hoeve wonen tot aan zijn overlijden op 11 september in 1852. Zijn zerksteen vinden we terug tegen de buitenmuur van het koor, onder de kalvarie.

(1) In "Lief Millegem" staat verkeerd: 1871 vermeld... dus verbeteren. (blz.83)

en verbeter dan ook op blz. 85 de geboortedatum van Franciscus Pancratius De Ridder want die werd in 1876 geboren en niet zoals vermeld in 1878.

D. O. M.
 Die den Heer vrees, zal zich in zyn uysterste wel bevinden. Eccl. 1 2.

 VAN ZALIGER

JOANNA ELISABETH VERBIEST,
 WEDUWE VAN
FRANCISCUS DE RIDDER,
geboren te Millegem-Ranst 6 January 1787,
overleden te Ranst 26 July 1836,
voorzien van de III Sacramenten der stervenden.

OO

Allerliefste kinderen! ik bid u door de ingewanden van Jesus-Christus... dat gyl. my wilt helpen door uwe gebeden.
 An. Rom. 15. 3.

EN

Wandelt in de deugd en vergeet myne bevelen niet.
 Prov. 6. 2.
Jesus, Maria, Joseph! sta my by in de ure myner dood.
Jesus, Maria, Joseph! da' myne ziel in vrede met u ruste
 200 Dagen afaet.

R. I. P.

Drukkery van Joseph Van Is et Cie., by de groote kerk, te Lier

Na de dood van haar man, Joannes Franciscus, die te Broechem op 4 december 1840 overleed, kwam Joanna Elisabeth Verbiest zich terug in Ranst vestigen alwaar zij overleed op 26 juli 1856. Haar dochter, Anna Maria, was in 1846 als meid op de hoeve in Millegem komen wonen.

Petrus Josephus De Ridder overlijdt op 21 januari 1840. Bijna vier jaar later, op 16 december 1843, vinden we zijn naam terug in het "Advertentieblad van Lier":

Openbaere verkooping van patrimoniële erfgoederen en renten.

Den notaris Van Cauwenbergh, hiertoe in recht benoemt zal, ter voorzitting van den heere vrederechter van het kanton Lier, ten opzichte van de twee eerste koopen, binnen Lier ten herberge "den bellevue", met winst van palmslag en verdieren, bij licitatie te koop veulen:

... 5^e koop. Eene Obligatie, in kapitaal 400 C. of 725 -62, ten intrest van 5 per cent, vallende 31 meert en bij prompte betaeling

binnen de maend daer naer, gemodereert tot 4 ½ per c. zonder hypotheek, erkent bij akt voor den notaris Dekkers, gepasseert 31 meert 1829, ten laste van Petrus Josephus De Ridder en Anna Cath. Hens landbouwers te Millegem gemeente Ranst.

Daar Anna Catharina Hens sedert het overlijden van haar man gezinshoofd op de hoeve is geweest, wordt er op 11 februari 1852 door notaris Notelteirs een "*Schoonen haefkoopdag by uytzcheiding, wegens de weduwe P. De Ridder*" gehouden. De aankondiging van deze verkoop geeft ons een goed beeld van de inboedel van deze hoeve 140 jaar geleden:

" Goede huysmeubels, staende horlogie, kleerkassen en huysgerieven, beddegoederen en lynwaden;

2 Beste merriepeerden van 6 en 10 jaren;

5 Schoonste melkkoeyen met de baet, en 2 runders;

Hooge en leege karren, zykarren, ploegen, eggen, steene wel, graenwinder, zeyl, zakken en ziften, 2 koeyketels, melkstoopen, akers, marmitt en, boterstan en allerley vaten, koey kuypen, enz. Veel allerley baerslag, 7000 allerley bolsters kaf, droogen mutsaerd en halfhout.

Groote party beste soorten van aerdappels, groen ten velde, schaerhout en wat meer op eene best voorziene pagtery te bevinden.

De koopen tot 3 francs comptant en voorts op crediet mids goede borgen. "

Op 29 april 1852, twaalf jaar na het overlijden van haar man, verlaat Anna Catharina Hens de hoeve op Millegem waar ze ruim een halve eeuw gewoond heeft. Ze is dan 78 jaar en gaat zich terug in haar geboortestad Lier vestigen waar zij op 1 november 1861 overlijdt in haar huis in de Kerkhofmolenstraat.

Na het vertrek van Anna Catharina Hens neemt Adriaan De Ridder de hoeve over. Dit blijkt uit:

*" Openbare verkooping van 3 hectaren koorn en 1 hectare tarwe, het alles van beste gewas, wegens en op de landen der wed. De Ridder, op Millegem onder Ranst.
Op Woensdag 14 July 1852, om 3 ure na noen. Door den notaris Anthoni.
Men zal beginnen aen de hoef welke thans is bewoond door Adriaen De Ridder op Millegem. "*

Adriaan De Ridder huwde met Antonia Peeters, die op 23 augustus 1817 in Deurne werd geboren. Hun eerste kind, Joanna Elisabeth, wordt op 17 februari 1853 geboren. Het tweede kind, Rosalia Petronella, dat op 29 april 1855 wordt geboren overlijdt dat zelfde jaar op 29 augustus. Het derde kind, Cornelius, die op 9 januari 1857 wordt geboren overlijdt ook het zelfde jaar op 20 juni. Op 1 februari 1876 verlaat Adriaan de hoeve en gaat zich met vrouw en dochter in de *Agterstraat* (Molenstraat) vestigen.

Dan komt op 22 februari 1876 het jongste kind uit het gezin van Joannes Franciscus en Joanna Elisabeth Verbiest op de hoeve in het Groenenbroek wonen. Het is Cornelius De Ridder, geboren te Broechem op 4 februari 1832. Cornelius was een eerste maal gehuwd met Anna Catharina SELS, die op 5 maart 1872 in Oelegem overleed en hij huwde een tweede maal in Oelegem op 17 juni 1872 met de 17 jaar jongere Elisabeth COECKX, die te Oelegem geboren was op 11 juli 1849. Het gezin van Cornelius en Elisabeth telde reeds drie kinderen als zij in 1876 op Millegem kwamen en daarna komen er nog eens tien bij. Van drie kinderen weten we dat ze jong gestorven zijn en op het kerkhof van Millegem werden begraven, respectievelijk in 1877, 1878 en 1880. We vermelden hier de dertien kinderen: Adrianus Josephus (° Oel. 22.3.1873, + Millegem 25.12.1877), Joannes **Augustinus** (° Oel. 2.4.1874), Anna Maria (° Oel. 7.9.1875), **Franciscus** Pancratius (° R. 23.10.1876), Adrianus Josephus (° R. 22.1.1878, + Millegem 22.7.1878), Carolus Ludovicus (° R. 6.5.1879, + Millegem 3.1.1880), Petrus **Ludovicus** (° R. 25.12.1880), Maria **Antonia** (° R. 12.5.1882), Maria **Paulina** (° R. 4.10.1883), Maria **Constantia** (° R. 16.11.1884), Maria **Delphina** (° R. 24.1.1886), Anna Maria Philomena (° R. 4.4.1887), Josephus Cornelius (° R. 1.9.1888).

Cornelius De Ridder overlijdt op 2 juni 1900 en zijn weduwe, Elisabeth Coeckx, blijft nog een tijdje met haar kinderen de hoeve uitbaten. Als de zoon, **Franciscus** Pancratius, op 27 december 1911 te Hove huwt met Catharina Amelia MORTELMANS, blijft hij op de hoeve in Millegem wonen. Het gezin telt vier kinderen: **Josephus** Franciscus (° 16.5.1913), **Augustinus** Ludovicus Pancratius (° 19.5.1914), **Maria** Josepha (° 12.10.1916) en **Joanna** Maria Ludovica (° 17.9.1917). Als Jos, de oudste zoon, in 1939 met Josepha CEUPPENS uit Vremde trouwt vestigt hij zich op de hoeve en blijft er wonen tot in 1980 de hoeve verkocht wordt. Franciscus Pancratius overlijdt op 21 april 1962 en Catharina Amelia Mortelmans overlijdt op 23 februari 1961.

De oudste zoon uit het gezin van Cornelius De Ridder en Elisabeth Coeckx, Joannes **Augustinus**, huwde op 11 november 1908 met een meisje uit Millegem. Het is Maria Catharina SELLAERTS, geboren op 10 maart 1876 als dochter van Petrus Franciscus en Maria Theresia Mortelmans, landbouwers uit de Kriekenstraat. Jan August ging zich na zijn huwelijk in Antwerpen vestigen in de Jezusstraat. Het gezin baatte er een winkel uit in het toenmalig smalle gedeelte van de straat. Daar wordt op 2 februari 1910 het eerste kind geboren, **Pieter Frans**. Deze komt al vroeg in contact met mensen van Millegem en Ranst, want de eindhalte op de *Geuzenhofkens* van de stoomtram die Ranst met Antwerpen verbindt ligt op een boogscheut van de Jezusstraat en de Ranstenaren die met de tram naar Antwerpen komen springen wel eens vlug binnen in de winkel van het gezin De Ridder-Seliaerts. Er komen daarna nog drie kinderen in

het gezin De Ridder–Seliaerts : Alfons (° 1911), Joanna (° 1913) en Yvonna (° 1917).

Pieter Frans De Ridder komt al zeer vlug als kleine jongen naar *den buiten*. Het huis in de Jezusstraat heeft helemaal geen achteruit en bij nonkel Frans op Millegem was veel ruimte op de hoeve. Hij komt er reeds vanaf zijn zevende jaar, dus nog tijdens de eerste wereldoorlog, zijn vakantie doorbrengen. Hij is er ook thuis bij de burens van nonkel Frans, dat zijn: Frans Beullens (de grootvader van ons lid Frans) en de hoeve van Bactens en Franck. Of hij dan ook het kerkje van Millegem heeft leren kennen in die tijd ? Natuurlijk kon hij er vanaf de hoeve niet naast kijken, doch de binnenkant heeft hij slechts éénmaal gezien want er waren toen nog geen zondagmissen op Millegem. Enkel op 15 augustus toen kwam er veel volk vanuit Ranst naar het kerkje. Wel stapte de jonge knaap elke dag – te voet – vanaf de hoeve naar de kerk van Ranst voor de vroegmis. Dat moet heerlijk geweest zijn in die tijd – vlak na de eerste wereldoorlog – in de vroege augustus–morgend vanaf het Groenenbroek stappend over de veldwegeltjes, langs de ontwakende akkers, richting Sint–Pancratiuskerk... En dat de knaap veertig jaar later nog pastoor van die kerk zou worden wist hij toen nog niet. Ook bezocht hij enkele malen zijn grootvader, Petrus Franciscus Seliaerts, oud–gemeenteontvanger, die toen van Millegem naar de Schoolstraat verhuisd was. En ook bij zijn oom, Louis Seliaerts die nog op de hoeve in de Kriekenstraat woonde is hij regelmatig geweest.

Pieter Frans De Ridder studeerde aan het Sint–Norbertuscollege te Antwerpen en ging daarna naar het Seminarie te Mechelen. Hij wordt op 26 februari 1933 – samen met 82 anderen – tot Priester gewijd. Na zijn priesterwijding wordt hij eerst aangesteld als leraar aan het Sint–Lodewijkcollege te Antwerpen, daarna wordt hij achtereenvolgens onderpastoor te Rijkevorsel, Sart–Dames–Avelines, Rillaar en Sint–Jacobs te Antwerpen. Op 10 april 1960 wordt hij **pastoor van Ranst** benoemd. In die tijd werd er bij gelegenheid van de "*inhaling van de Pastoor*" nog een heuse stoet in elkaar getimmerd. En in zulke stoet mocht een wagen van Millegem natuurlijk niet ontbreken. Een pracht van een wagen met de kerk van Millegem er op werd in elkaar getimmerd. Jos De Wolf was de bouwmeester, doch hij werd bijgestaan door een talrijke schaar helpers. Rector Peeters nam de afmetingen van het kerkje en berekende de schaal en Leon Van Dooren (zie foto op titelblad) en vele anderen hielpen Jos om de wagen nog schoner en schoner te maken. En toen Frans Beullens met twee van zijn Brabantse paarden de Millegemse wagen naar het dorp trok om de stoet te vervoegen, ja... toen trokken ze nog al ogen in 't dorp.

Ook Pastoor De Ridder zal het nooit van zijn leven vergeten al wordt hij honderd jaar. En hij is al een goed eind op weg om dat te worden. In juni 1978 ging hij "zozegd" op rust naar Wommelgem, doch daar is hij nog steeds actief zoals bij het begin van dit verhaal werd verteld. Vorig jaar in april kwam hij nog in Ranst *een been breken* met zijn brommer, hij was toen op weg naar de Sint–Pancratiuskerk doch belande uiteindelijk in de kliniek in Deurne. Maar bij de inhaling van onze nieuwe Pastoor Van Peer in februari was hij terug in de kerk van Ranst en zonder krukken hé!

Toen **de jongen uit de stad** in 1960 als pastoor naar Ranst kwam lagen er bij regenweer plassen in de kerk van Millegem, want het dak lekte en in de winter probeerde een grote kolenstoof er voor te zorgen dat de mensen hun handen konden opwarmen als er maar genoeg kolen opgeschept werden. Daar heeft pastoor De Ridder toen iets aan gedaan, hij staat opgetekend in de rij van de vele pastoors die door de eeuwen heen het kerkje van Millegem mee hebben in stand gehouden.

ONZE LINDEBOMEN ROND DE KERK.

Nu weldra onze lindebomen rond het kerkje in bloei gaan komen en dat zij binnenkort – na het afwerken van het talud rond de kerk – nog meer tot hun recht zullen komen en bijdragen tot de verfraaiing van de omgeving van ons kerkje, vroegen we aan Nadine Verhaeghe eens iets over de linde in ons blaadje te willen schrijven. Nadine studeerde in 1990 als apotheker af aan de U.I.A. en was graag bereid tot volgende bijdrage:

De linde behoort tot de familie van de tiliacea, deze familie wordt gekenmerkt door o.a. hun hartvormige getande bladeren en een bloeiwijze bestaande uit een bijscherm en bloemsteel die gedeeltelijk met een schutblad vergroeid is. Het is ook dit schutblad dat aan de basis ligt voor de latijnse naam **Tilia** dat namelijk afgeleid is van het Griekse "ptilon" wat vleugel betekent: het schutblad van de bloem. Tot deze familie behoren een 400-tal soorten dewelke voorkomen in gematigde gebieden en vooral in tropische streken, maar dan voornamelijk als kruiden, struiken, lianen e.d.

De linden die rond het kerkje van Millegem groeien zijn Winterlinden die naast de Zomerlinden en hun hybride, de Hollandse linde, in onze streken worden aangetroffen, echter zeer zelden in het wild.

Synoniemen voor Zomer- en Winterlinde zijn respectievelijk Grootbladige en Kleinbladige linde. Dit verschil in bladgrootte is dan ook het duidelijkste kenmerk om deze soorten te onderscheiden. Daarnaast is er ook nog een verschil in bloeitijd die bij de Zomerlinde 10 tot 14 dagen vroeger komt dan bij de Winterlinde met bloeitijd in de maand juli. Wanneer we de onderkant van een blad bekijken, zien we bij de Winter- en de Hollandse linde in de nerfhoeken duidelijk de roestbruine haarbundel. Bij de Zomerlinde zijn deze daarentegen wit.

Rond de 17e eeuw kwamen deze bomen in trek als kenmerk van rijkdom en werden ze dan ook veel geplant in oprijlanen en parken. Hun grote hoogte (30 tot 40 m al naargelang de soort) en niet wijd spreidende takken, maakten deze bomen daar ook uitstekend geschikt voor. Ook het hout van de boom is zeer geliefd, dit dan voornamelijk bij de houtsnijders, daar het hout vrij zacht is en daardoor gemakkelijk te bewerken.

Ten slotte zijn er nog de welriekende bloemen die enerzijds graag bezocht worden door de bijen, wat uiteindelijk de lindehoning oplevert en die anderzijds gebruikt kunnen worden omwille van hun geneeskrachtige werking. Hiervoor wordt de lindebloesem gebruikt onder de vorm van een thee en is werkzaam als zweetmiddel, sedativum en hoeststiller. In de volksgeneeskunde wordt de lindebloesem tevens ook als waterafdrijvend middel aangewend en ter verlichting van krampen.

Wie zelf zijn drogerij wil bereiden, verzamelt hiervoor de bloeiwijze, met tongvormig schutblad, aan het begin van de bloei. Na het drogen (bij max. 35° C) wordt de drogerij bewaard in goedsluitende bussen. Om uiteindelijk tot een thee te komen, laat men 2 à 4 g lindebloesem met kokend water overgoten (ca. 150 ml) gedurende 5 à 10 min. trekken.

Zo u nog eens voorbij het kerkje wandelt, kunt u naast het bewonderen van de calvarie ook de lindebomen eens beter bekijken, het zijn toch niet zomaar bomen.

Nadine VERHAEGHE.

DE CALVARIE EN HAAR BETEKENIS.

Het was nog koud die zondag de 28ste april toen onze nieuwe en vernieuwde calvarie in Millegem werd ingezegend en toch was er ruime belangstelling. Er waren voor de gelegenheid prachtige bloemstukken aangebracht die zowel binnen als buiten de kerk voor een feeststemming zorgden. Het Ceciliakoor o.l.v. onze rector Belmans zorgde voor een prachtige zang tijdens de mis en onze nieuwe pastoor Van Peer die de mis opdroeg hield voor deze gelegenheid een homilie die ons de betekenis aantoonde van deze calvarie. Wij vroegen hem om de inhoud van deze homilie voor De Millegemvriend neer te schrijven als een dokument om aan deze beeldengroep gehecht te blijven:

"Op meerdere plaatsen en in vele kerken staat of hangt een calvarie : een kruis met het lichaam van de gestorven Christus, met Maria, rechts van het kruis, en Johannes, links van het kruis. Ook in de kerk van Millegem bevindt zich een calvarie, gemaakt door de Mechelse beeldhouwer Thomas Hazart (2e helft van de 16e eeuw). Een kopie ervan hangt aan de buitenmuur van het koor.

Wat hebben mensen, wat heeft de kunstenaar met deze beeldengroep willen uitdrukken ? Wat heeft deze calvarie ons vandaag te zeggen ? Op deze vragen willen we een poging van antwoord geven.

Niet altijd werd de dood van Christus voorgesteld zoals mensen dat in de Late Middeleeuwen, en ook nog in de 16e eeuw, hebben gedaan. Tot de 13e eeuw werd de Christus aan het kruis, voorgesteld als de overwinnaar van de dood : rechtop, staande aan het kruis, verheven boven pijn en lijden. Het kruis zelf was vervaardigd uit edel metaal en versierd met edelstenen.

In de late Middeleeuwen beantwoordde deze voorstelling niet meer aan het levensaanvoelen van de mensen. Het was een tijd van grote ellende : pestepidemieën, hongersnood en oorlogen teisterden een groot deel van Europa en ook onze gewesten. Wat had men in die tijd nog aan een triomferende Christus op het kruis ? Hoever stond die voorstelling niet verwijderd van het harde leven van elke dag ? Hij stond te hoog boven mensen om voor hen wat te betekenen. Men had behoefte aan een Christus die geleeke op de mensen die men dagelijks kon zien sterven in hun armoedige huizen. Een Christus moest het worden, gelijkend op mensen die men tegenkwam op de weg, in wanhoop vluchtend voor oorlog en vernieling; gelijkend op mensen die, uitgeput van ontbering, rondtrokken van dorp tot dorp, bedelend om een bete broods en wat water. Een Christus moest het worden in wie zij zichzelf zouden kunnen herkennen, zoals ook zij zelf gebukt gingen onder lijden waartegen zij geen enkel verweer hadden.

En daarom moest het een Christus worden, niet rechtop staande, met geheven hoofd, maar doorgezakt onder het eigen lichaamsgewicht, het hoofd neigend, doodgebloed, met de grauwe doodskleur op het ganse lijf. Elke mens die te lijden had, elke mens die honger had, elke mens die geslagen werd, zou zich voortaan in Hem erkennen. Als deze man – de Zoon van God wordt Hij genoemd – voor zo'n dood gekozen had als de noodzakelijke weg tot God – zo benadrukte de theologie van die tijd – werd dan ook hun lijden niet begrijpbaar en aanvaardbaar, belangrijk zelfs en vol betekenis ? Vanuit deze vereenzelviging ging men lijden niet enkel aanvaarden, men zou het ook goedpraten, men ging het lijden zelfs zoeken. Daartoe toch riep de lijdende Christus aan het kruis telkens weer op. Hoe groter lijden, hoe meer verdiensten, hoe beter dus. Spreken de oude woorden die mensen ooit aanbrachten onder het kruis, daar ook niet van ? "**Aanschouwt en ziet of er ene smart is gelijk aan de mijne.**"

Deze betekenis hebben mensen ooit gegeven aan het kruis : zo was het kruis voor hen een kracht om het lijden ook zelf te dragen. In deze tijd kunnen wij dat *dolorisme*, dat in latere eeuwen nog sterker is geworden, niet meer bijtreden, omdat wij vandaag zeggen – en terecht – dat lijden niet goed is, dat lijden niet gezocht mag worden, maar bestreden moet worden met alle beschikbare middelen. Terecht zeggen wij nu dat het lijden niet door God gewild kan zijn. Vandaag zegt het kruis ons niet meer dat God het lijden wilt of goedkeurt, maar het spreekt ons van Jezus en zijn consequent volgehouden verbondenheid met God en met mensen. Dat is de huidige boodschap van het kruis.

Hoe verschillend de boodschap van Jezus' kruis ook moge zijn, het was vroeger en het is vandaag een boodschap die mensen tot "leven" kon en kan brengen, hoe anders men dat laatste ook moge invullen. Over de wijze waarop mensen op die boodschap ingaan, spreken de twee beelden onder het kruis.

Rechts van het kruis, onder de zijdewonde waaruit bloed en water komt, staat Maria. Water en bloed zijn symbolen van de twee voornaamste sacramenten : het Doopsel dat mensen tot christen maakt, en de Eucharistie die voor de christen bron van inspiratie en leven is. Zo is Maria, de eerste gelovige, symbool van de kerk. Sereen kijkt zij voor zich uit, mensen uitnodigend in zichzelf te kijken en gewoon te blijven stilstaan bij wat die Mens aan het kruis, die Man van het Evangelie, hen aan kansen tot nieuw en vernieuwd leven reeds gegeven heeft.

En daarnaast : Johannes, symbool van de leerling, die het hoofd naar boven wendt, nog uitkijkend naar diezelfde Jezus, en dat doet met zijn vragen, met zijn twijfels, met zijn onzekerheden. Hij nodigt de voorbijganger uit niet achteloos voorbij te gaan, maar samen met hem naar boven te kijken, niet begrijpend misschien, vragend, zoekend, maar toch in openheid.

Maria en Johannes, beiden hebben een eigen symbolische betekenis : Maria, symbool van wie "*vol van genade*" is door het geloof, Johannes, de leerling die zoekt. Zo nodigen beide figuren de mensen in de kerk of de voorbijgangers buiten, uit om onder het kruis te gaan staan : aan de kant van Maria die reeds tot geloof is gekomen, aan de kant van Johannes die nog zoekt, en in de vele gevallen wellicht aan beide kanten tegelijk.

De calvarie van Millegem werd ooit door mensen opgericht vanuit hun eigen geloofsbeleving : zij had daarom voor hen een zeer grote betekenis. Ook vandaag heeft deze beeldengroep ons nog veel te zeggen, weliswaar op een andere wijze dan vroeger. Daarom is het goed dat deze calvarie voor deze tijd en voor later is bewaard.

Marcel VAN PEER.

Zaterdag 27 juli 1991.

Zoals we reeds in ons vorig nummer hebben aangekondigd zijn **Frans VERBEECK** en **Maria VAN DE WOUWER** aan hun **vijftigste huwelijksjubileum** toe.

Op zaterdag 27 juli om **11 uur** zal er een dankmis in het kerkje van Millegem opgedragen worden. Wij verwachten hier vele Millegemvrienden om samen met de jubilarissen te vieren. Zoals traditie op Millegem zullen de burens die dag zorgen voor een passende versiering van de wijk. Ook zal een gelegenheidscomité zorgen voor enkele praktische zaken die zij nog in de buurt zullen mededelen. Houdt alvast deze datum vrij.